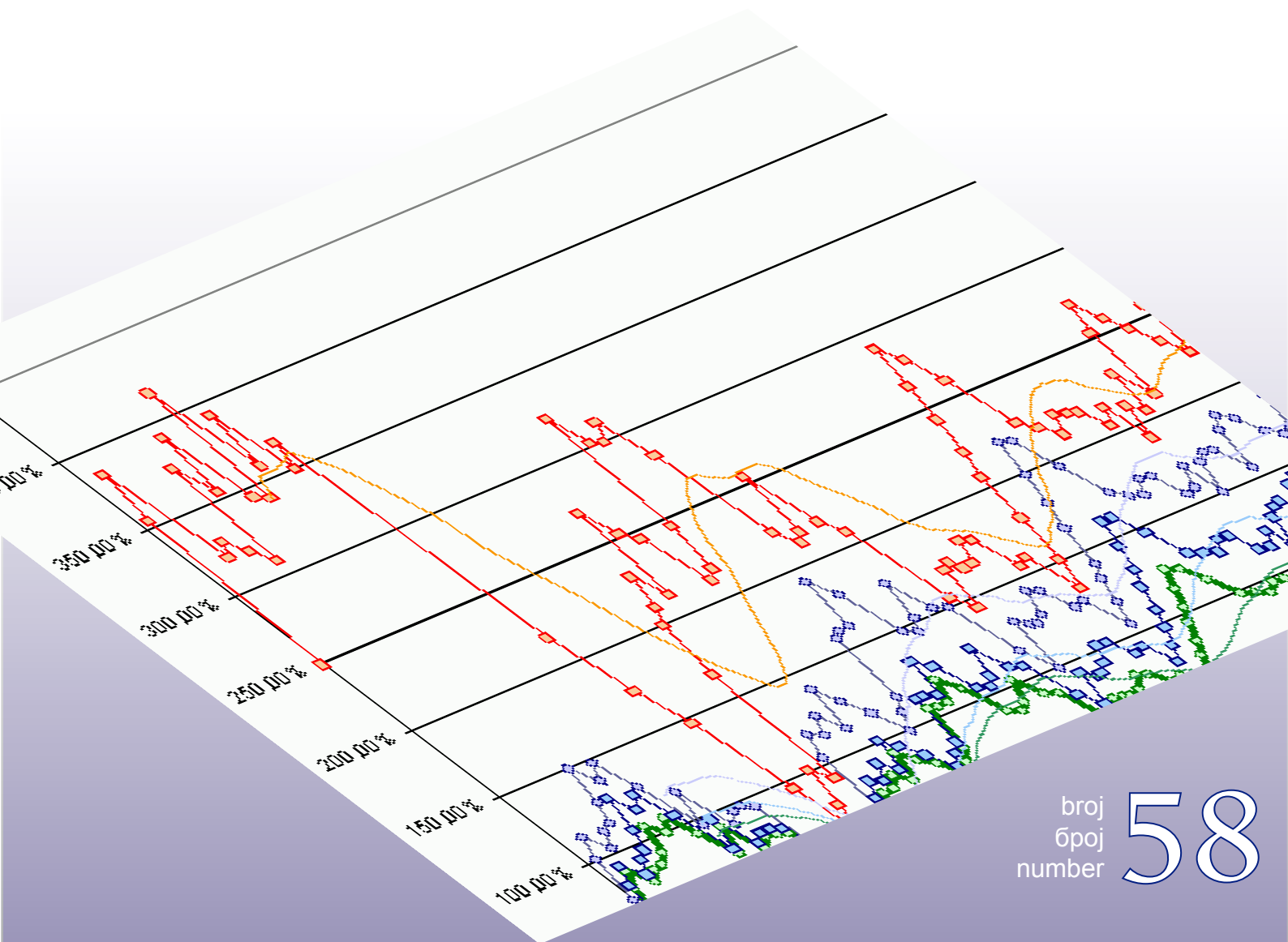

Macroeconomic Unit of the Governing Board of the Indirect Tax Authority

Oma Bilten

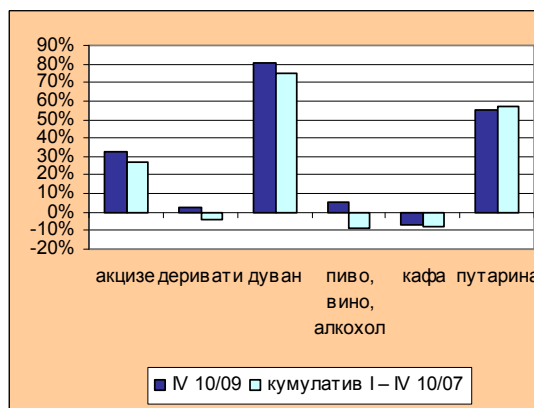
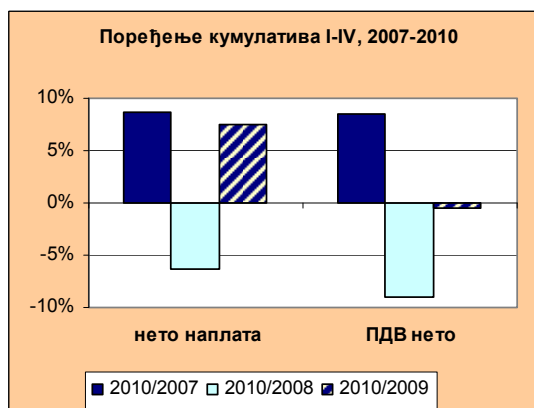
broj
број
number

58

Уз овај број

Према прелиминарном извјештају УИО наплата прихода у прва четири мјесеца у односу на исти период 2009. је већа за 6,03%. Раст наплаћених прихода од индиректних пореза у априлу 2010. у односу на април 2009. износио је 12,58%. У укупне индиректне порезе у 2010.г. укључени су и приходи од додатне путарине. У прошлом броју смо нагласили да је потребан велики опрез код оцјене да ли је БиХ на путу опоравка. Није довољно успоредити текуће раздобље са истим периодом 2009.године, него и са годинама нормалне економске активности и фискалних суфицита. С обзиром да није било промјена у политици ПДВ поређења наплате нето ПДВ-а у периоду I-IV 2007-2009 су најпоузданије за оцјену темпа опоравка економије БиХ. Може се закључити да је текућа наплата нето ПДВ-а изнад наплате у прва четири мјесеца 2007.г., али је још увијек значајно испод наплате у 2008.г. Пораст наплате укупних индиректних пореза у односу на 2007.г. није много виши од пораста нето ПДВ-а из разлога што су ефекти примјене новог Закона о акцизама (тј. приходи од акциза на дуван и додатна путарина) дјелимично неутрализовани одлагањем примјене Споразума са ЕУ до 1.7.2008., што је донијело веће приходе у 2007. и првој половини 2008, а тиме и повећало основицу код поређења са 2010.годином.

др Динка Антић
шеф Одјељења

Садржај:

Управљање пореским управама: улога управних одбора - II дио	2
Преглед спољнотрговинске размјене: јануар – март 2010	7
Реформа јавне управе, преглед, ефекти – I дио	10
Прелиминарни консолидовани извјештај: БиХ, ентитети и ЈР, I-IV 2010	16
Прелиминарни консолидовани извјештај за БиХ, I-III	17
Консолидовани извјештаји: Кантони	18

техничка обрада : Сулејман Хасановић, ИТ сарадник
превод : Един Смаилхоџић

Управљање пореским управама: улога управних одбора - II дио

(пише: др Динка Антић)

1. Управни одбор Управе за индиректно опорезивање

1.1. Настанак

Реформа у подручју индиректних пореза, која је окончана увођењем ПДВ-а, због своје обимности, сложености и политичке осјетљивости, одвијала се постепено, у неколико фаза, у периоду 2003-2006.г. Реформа је имала неколико кључних аспеката. Прије увођења ПДВ-а било је потребно извршити цјеловиту реформу фискалног система која је укључила:

- *политички аспект*: пренос уставних надлежности за политику индиректних пореза са ентитета на државу,
- *управљачко-оперативни аспект*: спајање царинских администрација и успоставу система индиректног опорезивања на нивоу државе, којег чине Управа за индиректно опорезивање – УИО (оперативни ниво) и Управни одбор УИО (управљачки ниво),
- *фискални аспект*: успоставу нове фискалне архитектуре, система прикупљања индиректних пореза (јединствени рачун УИО) и одлучивања о формули за њихову расподјелу на централне владе (БиХ, ентитети, Брчко Дистрикт).

Реформа у области индиректних пореза започела је оснивањем Комисије за индиректну пореску политику, почетком 2003.г. Увођење ПДВ-а на нивоу државе је захтијевало претходно испуњавање значајних предуслова. Према Дејтонском споразуму фискалне овласти нису додијељене централном нивоу, што по аутоматизму подразумијева да су ентитети имали искључиве фискалне надлежности. Први предуслов за реформу система индиректног опорезивања подразумијевао је пренос надлежности за индиректне порезе са ентитета на државни ниво. У начелу постојала је политичка сагласност ентитета да се политика индиректног опорезивања централизира. Комисија БиХ за индиректну пореску политику¹ формирана је одлуком Високог представника. Према Одлуци постављена су два сљедећа циља фискалне реформе:

- уједињење царинског система, како би се зауставило дуплирање послова и преваре,
- увођење ПДВ-а на државном нивоу, да би систем опорезивања постао ефикаснији и да би се створили услови за пореско растеређење обвезника.

Комисија је била одговорна за израду нацрта потребних закона или допуна постојећих, а који су се односили на спајање царинских администрација, увођење ПДВ-а, израду формуле расподјеле прихода и успоставу Управе за индиректно опорезивање (УИО). Јединствена УИО, водећи се принципима ефикасности, професионалности, транспарентности, треба да ради у циљу унапређења макроекономске стабилности и у правцу интегрисања БиХ у ЕУ и Свјетску трговинску организацију (WTO)². Комисију су чинили министри финансија БиХ и ентитета, три стручњака из области индиректног опорезивања, док је седмог члана именовано Високи представник. Из састава комисије очигледно је да је она претходник Управног одбора УИО. Средином 2003.г. донесен је Прелазни закон о спајању царинских управа и оснивању УИО³. УИО је настала спајањем царинских управа ентитета и царинске службе Дистрикта. У првој фази настанка УИО је представљала јединствену царинску администрацију. УИО је самостална управна организација, којом руководи директор, који је за свој рад одговарао прелазном Управном одбору и Вијећу министара. Прелазни закон имао је предност у односу на ентитетске прописе из сфере коју покрива УИО.

¹ Одлука о успостави Комисије за индиректну пореску политику („Службени гласник БиХ“, број 4/03).

² Ibid. Анекс А

³ „ Службени гласник БиХ“ број 18, 1. јула 2003.г.

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел:+387 33 279 553, Факс:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Формални пренос надлежности на пољу индиректног опорезивања десио се крајем 2003.г. Народна скупштина Републике Српске је 30. октобра 2003.г. донијела закључке којима се:

- даје сагласност да се надлежности из области политике индиректног опорезивања пренесу на Парламентарну скупштину, како би се усвојио Закон о систему индиректног опорезивања,
- даје овласт Влади РС да потпише са ФБиХ Споразум о преносу надлежности⁴.

Парламент ФБиХ је 3. децембра 2003.г донио одлуку којом се даје сагласност на Споразум о преносу надлежности у области индиректног опорезивања између ФБиХ и РС, и овлашћује Влада ФБиХ да потпише споразум⁵. Крајем децембра 2003.г. донесен је Закон о систему индиректног опорезивања којим се "уоставља институционални и организациони основ за јединствени систем индиректног опорезивања у БиХ"⁶, како би се подржала макроекономска стабилност и фискална одрживост. Законом се осигурава јединствена политика индиректних пореза, јединствено провођење политике и јединствена наплата индиректних пореза у БиХ, те успоставља јединствена институционална структура: оперативни дио - Управа за индиректно опорезивање и управљачки дио - Управни одбор УИО. Специфичност новоформиране институције налази се у томе да УИО, иако формирана на нивоу државе и финансирана из буџета институција БиХ, представља агента нивоа власти у БиХ, који у њихово име прикупља индиректне порезе у БиХ.

1.2. Састав и надлежности

Од 1.7.2008. Одбор се састоји од шест чланова: министара финансија БиХ, ФБиХ и РС, који дјелују *ex officio*, и три експерта из области индиректних пореза⁷. Поред тога, функцију посматрача у Одбору имају директор УИО, представник Централне банке и Дистрикта Брчко.

Основне надлежности Управног одбора УИО можемо сврстати у неколико категорија:

- (и) креирање политике индиректних пореза
- (ии) вођење политике расподјеле индиректних пореза
- (иии) оперативне надлежности.

УО УИО је надлежан за утврђивање приједлога политике о индиректном опорезивању и за њено спровођење на цијелој територији БиХ, као и за припрему и покретање законских прописа из те области, који се односе на пореске стопе и структуру стопа. Одбор доноси подзаконска акта потребна за имплементацију прописа из сфере индиректних пореза.

УО је надлежан и за доношење одлука у вези расподјеле прихода од индиректних пореза. Министри финансија имају право вета, овисно о врсти индиректног пореза на коју се измјене закона односе. Начин доношења одлука у УО УИО је сљедећи:

- У случају доношења одлука о успостави или измјени увозних и извозних дажбина потребна је проста већина гласова чланова Одбора укључујући и глас министра финансија и трезора БиХ;
- У случају доношења одлука о осталим индиректним порезима, укључујући и стопе и структуре пореза, потребна је проста већина гласова чланова Одбора укључујући и гласове министара финансија Републике Српске и Федерације;
- У случају доношења одлука о расподјели прихода од индиректних пореза потребна је проста већина гласова чланова Одбора укључујући и гласове сва три министра финансија.

⁴ „Службени гласник РС“ број 95, 20. новембра 2003.г.

⁵ „Службене новине ФБиХ“ број 64, 19.12.2003.

⁶ „Службени гласник БиХ“ број 44, 31. децембра 2003.г.

⁷ У прве четири године Одбор је имао седам чланова. Функцију председавајућег у том прелазном периоду вршио је странац (додатни члан Одбора).

У оперативном домену УО је надлежан за дефинисање стратешких циљева и оцјену ефикасности УИО у постизању циљева. УО одобрава приједлог буџета УИО, годишњи план рада, Правилник о унутрашњој систематизацији и организацији, на приједлог директора УИО.

2. Компарација са моделима управних одбора у свијету

Поређећи модел управног одбора у БиХ са моделима у другим земљама⁸ уочавају се значајне разлике:

- УО УИО има најшире надлежности у односу на све постојеће управне одборе, будући да је укључен у креирање политике индиректних пореза и политике њихове расподјеле;
- Оперативне надлежности над радом пореских управа код осталих одбора у свијету су шире него код УО УИО, будући да се одборима даје управљачка или савјетодавна улога код дефинисања стратешких циљева, мисије и визије, стратегије људских ресурса, именовања кључних менаџера, стратегије према обвезницима или у погледу интерне ревизије рада управе. Оперативне надлежности управних одбора, које се односе на нпр. оперативно и стратешко планирање, буџет, су прецизније дефинисане;
- Задачи организационих јединица (комитета, одбора) који дјелују као техничка подршка раду управних одбора у другим државама више су фокусирани на надзор примјене савремених принципа функционисања пореских управа (нпр. ефикасност рада, одговорност за кориштење ресурса, однос према запосленима и обвезницима) и осигурање поштивања основних друштвених циљева (етика, непристрасност, борба против корупције, борба за очување животне околине и др.). Фокус активности организационих јединица УО УИО се значајно разликује, што је и разумљиво ако се узме у обзир основни задатак УО УИО – креирање политике индиректних пореза у БиХ у функцији осигурања макроекономске стабилности.
- Модел управног одбора у БиХ је специфичан и због искључиве улоге УО УИО у алокацији прихода од индиректних пореза. У другим сложеним земљама формуле алокације прихода се утврђују федералним законом или се договарају између нивоа влада у склопу механизма фискалне координације (формалних или неформалних). Насупрот томе, у БиХ су законом прописане велике овласти министара финансија државе и ентитета, који, *de facto*, у име нивоа владе коју заступају у оквиру УО УИО, одлучују о политици индиректних пореза у БиХ.

Очигледно је да су креатори реформе индиректних пореза приликом дефинирања надлежности и устројства тежиште ставили на политику индиректних пореза у сложеном фискалном систему БиХ, а мање на оперативне аспекте. Превага политичког фокуса у односу на оперативни је резултат постојећег сложеног уставно-политичког устројства БиХ, који се одразио и на фискални систем. Стартна позиција високо децентрализоване БиХ је нужно одредила да кључне економске и фискалне реформе, које имају за циљ стварање јединственог економског простора и остварења макроекономске стабилности, иду у правцу веће централизације. Премощтавање сложених фискалних односа у БиХ извршено је прописивањем сложене процедуре доношења прописа из сфере индиректних пореза, која укључује и читовање комисија за буџет и финансије ентитетских парламената, а по потреби и самих парламената. За разлику од БиХ остале сложене земље немају такве проблеме будући да су у сегменту пореске политике и прикупљања и расподјеле пореза у већем степену централизоване, што показује структура пореских прихода у корист централне (федералне) владе. На крају, може се закључити сљедеће: **Модел УО УИО је специфичан политичко-управљачки модел, за разлику од два постојећа модела у свијету (менаџерски и савјетодавни). Ова темељна разлика имплицира из законом додијељених надлежности.**

⁸ Више о моделима управних одбора пореских управа је дано у првом дијелу рада у Билтену бр. 57
Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел: +387 33 279 553, Факс: +387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

3. Модел УО УИО у свјетлу теорије и праксе фискалног федерализма

Имајући у виду сложену уставно-политичку структуру БиХ, сложене земље асиметричне уставне структуре са више нивоа власти, није изненађење да су се креатори реформе индиректних пореза одлучили за неуобичајен модел управног одбора пореских управа, чије темељне карактеристике кореспондирају са темељним поставкама модела извршног федерализма. У теорији фискалног федерализма форма фискалног федерализма, којег карактеризира доминација извршне власти у међувладиним фискалним односима у односу на законодавну власт, назива се извршним федерализмом (енгл. *executive federalism*). Извршни федерализам представља процес у којем међувладине односе дефинишу и извршавају извршне агенције федералне владе и регионалних влада, на политичком и административном нивоу.

Примјер извршног федерализма можемо наћи у Канади. Пошто провинције нису представљене у државном парламенту (као нпр. њемачке покрајине, *Länder*, у њемачком *Bundesrat*-у) преговори између нивоа управе воде се на нивоу председника владе и регионалних премијера или министара финансија. И поред одређених недостатака примјена модела извршног федерализма у Канади показала је велике предности овог прагматичног модела фискалне координације у једној сложеној земљи. Извршни федерализам у Канади карактерише низак ниво транспарентности и укључености јавности у преговоре. Због недостатка повјерења између нивоа влада преговори су дуги и исцрпљујући, што процес договарања нивоа управе чини сложеним и спорим. И поред бројних недостатака концепт извршног федерализма у Канади је произвео и одређене позитивне ефекте. Велика и сложена земља, етнички дубоко подијељена, је успјела на тај начин постићи споразуме о битним реформама. Смањене су баријере мобилности становништва унутар земље, чиме су створене једнаке прилике за живот и рад. Извршни федерализам у Канади, иако у суштини ригидан, био је довољно флексибилан да помири двије, на први поглед опречне позиције, да се јача аутономија провинција уз истовремено јачање централне (федералне) владе. Преведено на искуства Канаде, извршни федерализам је омогућио већу фискалну аутономију провинцији Квебек, али и додјелу фискалних надлежности централној влади за реализацију националних циљева. Тиме је дат допринос развоју федерације у цјелини. Извршни федерализам је оставио довољно простора и флексибилности федерацији да дјелује у правцу остварења националних циљева, док су провинције учествовале у креирању програма и политика, које су у функцији реализације националних политика и интереса Канаде као земље.

Састав управљачког одбора канадске управе прихода, у којем су заступљене све територијалне јединице средњег нивоа управе, резултат је дугогодишње еволуције федерализма у Канади. Поредети са Канадом реформе у фискалној области у БиХ су започете релативно скоро, прије седам година, с циљем спровођења структуралних економских реформи и увођења пореза на додату вриједност (ПДВ). Имплементација ПДВ-а је захтијевала успоставу централизоване политичке и оперативне структуре, али и дефинисање новог система расподјеле прихода. Будући да су уставом фискалне надлежности дате ентитетима пренос надлежности у сфери индиректних пореза је захтијевао увођење механизма који ће, на једној страни, бити довољно централизован да омогући јединствено спровођење политике индиректних пореза, њихове расподјеле и имплементацију ПДВ-а, а који ће, на другој страни, омогућити ентитетима да задрже кључну улогу у тој сфери. Поред овога, имајући у виду да су индиректни порези, због ниске развијености БиХ економије, главни извор прихода буџета свих нивоа владе у БиХ, било је потребно осигурати механизме за интервенцију ентитета код доношења политике и мјера којима се утиче на ниво прикупљених прихода од индиректних пореза. Тај утицај, слично провинцијама у Канади, ентитети у БиХ остварују у оквиру УО УИО преко ентитетских министара финансија и права вета који они имају у кључним областима политике индиректних пореза и њихове расподјеле.

Варијацију модела извршног фискалног федерализма у БиХ налазимо и у устроју Фискалног вијећа БиХ. Постоји низ сличности између Управног одбора УИО и Фискалног вијећа. Структуру Фискалног вијећа чине највиши владини званичници државне и ентитетске разине, премијери и министри финансија БиХ и ентитета. Слично УО УИО, фокус Фискалног вијећа је везан за дефинисање циљева макроекономске и фискалне политике у БиХ. Фискално вијеће утврђује глобалне фискалне циљеве за БиХ и буџетске оквире ентитета и Дистрикта Брчко. Међутим, за разлику од УО УИО, без чије сагласности закони из сфере политике индиректних пореза не могу бити разматрани у Парламенту БиХ, код одлука Фискалног вијећа та законска обавезност поштивања договорених фискалних циљева и буџетских циљева од стране парламената БиХ и ентитета не постоји, него су владе дужне да осигурају поштивање договорених фискалних циљева у својим парламентима. Стога, модел Фискалног вијећа у БиХ представља лабавији модел извршног фискалног федерализма у односу на УО УИО.

4. Импликације процеса придруживања ЕУ

Избором „европског пута БиХ“ и почетком примјене Споразума о стабилизацији и придруживању са ЕУ политички фокус дјеловања УО УИО постаје још више наглашен. Логично је да Управни одбор УИО, као главни креатор политике индиректних пореза у БиХ, преузима обвезе усклађивања правног оквира из сфере индиректних пореза (царине, ПДВ, акцизе, службена сарадња) са легислативом правне стечевине ЕУ (*Acquis*). Процес придруживања ЕУ је добра прилика да активности УО УИО у једном дијелу конвергирају са савременим процесима у свијету. Обавезе из поглавља „Царинска унија“ и „Опорезивање“ не подразумијевају само хармонизацију пореске легислативе, већ и преузимање оперативних стандарда функционисања пореских управа у ЕУ. Чланом 98. Споразума о стабилизацији и придруживању са ЕУ (ССП) је прописано да ће БиХ и ЕУ успоставити сарадњу у области опорезивања. При успостави сарадње са ЕУ потребно је имплементирати приоритете *Acquis*-а у области опорезивања и сузбијања штетне конкуренције у опорезивању. Сурадња БиХ и ЕУ укључује спровођење мјера којима ће се: осигурати наставак реформе фискалног система БиХ, извршити реструктурирање пореских управа, омогућити размјена информација с чланицама ЕУ и покренути активности ка повећању транспарентности у раду пореских управа. Овим мјерама тивностима требају се постићи сљедећи циљеви: ефикасније убирање пореза, сузбијање пореских превара и повећање ефикасности борбе против корупције. С обзиром да су примјена савремених принципа функционисања пореских управа и осигурање поштивања темељних друштвених циљева у фокусу активности управних одбора пореских управа у свијету може се закључити да ће извршавање обвеза из ССП у сегменту опорезивање олакшати и убрзати унутрашњу трансформацију и модернизацију УИО и Управног одбора. Уједно, тај процес ће допринијети и конвергенцији модела УО УИО постојећим моделима управних одбора у свијету у оперативној сфери.

5. Закључак

Компаративна анализа надлежности УО УИО и осталих модела који егзистирају у свијету показала је да је вријеме да се у УО и УИО, након првих година успоставе новог система и увођења ПДВ-а, направи заокрет у фокусу дјеловања. Поред извршавања правних обвеза из процеса придруживања ЕУ тежиште активности УО и УИО у наредним годинама требало би се пренијети са политичке сфере на модернизацију управе и управљачких механизма, преузимање техничких, оперативних, професионалних и менаџерских стандарда који су данас у фокусу дјеловања пореских управа развијених земаља и њихових одбора. То је нужно у циљу повећања ефикасности рада, финансијске дисциплине, наплате и управљања јавним приходима, осигурања транспарентности и јачања одговорности пореских управа према јавности и обвезницима.

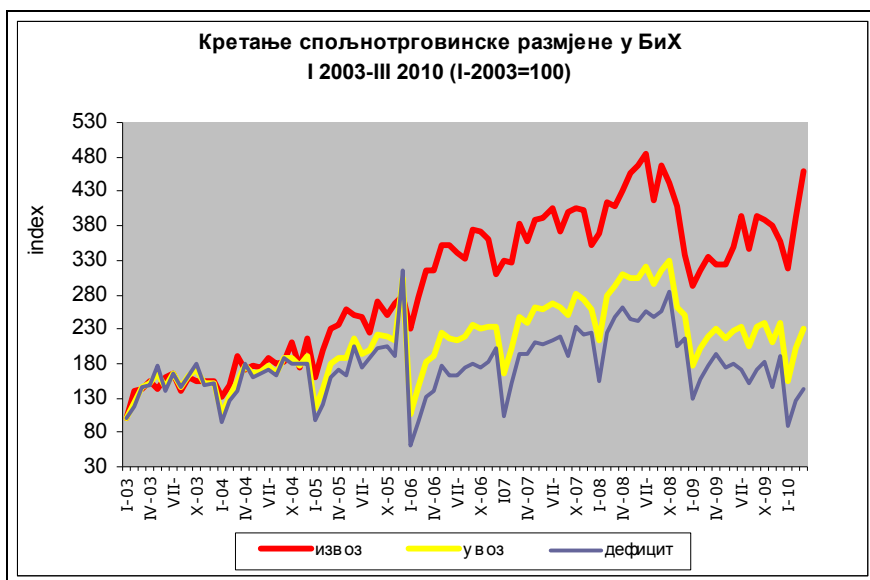
Преглед спољнотрговинске размјене: јануар - март 2010

(припремила: Мирела Кадић, помоћник за истраживачки рад)

Анализа робне размјене у периоду I-III 2010.г. представља наставак анализа објављених у билтену Одјељења. За потребе анализе кретања увоза, извоза и трендове одређених група производа за први квартал 2010.г. као узорак смо узели искључиво прва три мјесеца текуће, као и претходних неколико година.

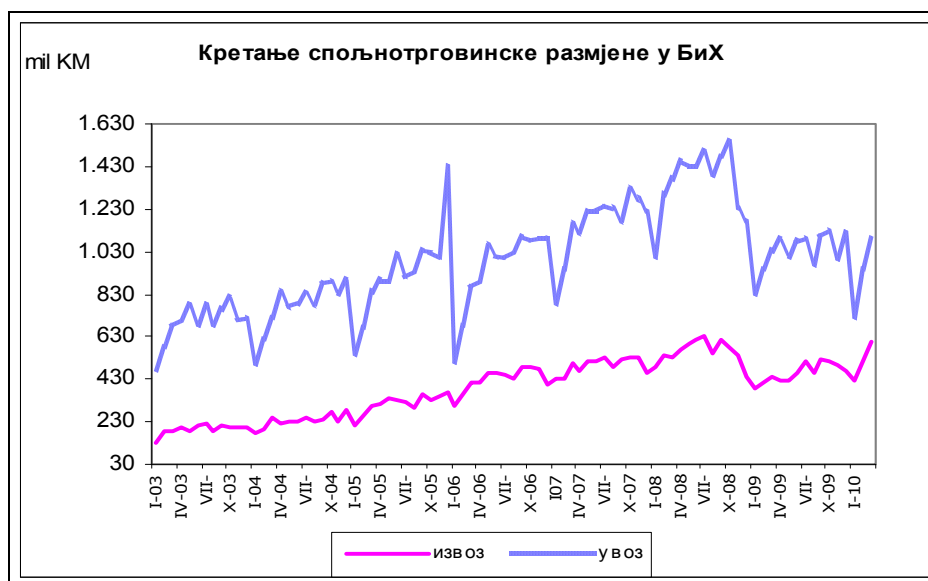
Графикон 1. показује тренд кретања извоза, увоза и дефицита робне размјене у периоду јануар 2003-март 2010. године, гдје је јануар 2003. представљен као база.

Примјећујемо да црвена крива, односно крива извоза с годинама расте значајније од увоза. Раст извоза накратко је прекинут у посљедња два квартала 2008. године због глобалне економске кризе. Но, почетак 2010. доноси опоравак извозног сектора БиХ, а да ли ће он бити привременог или стварног карактера остаје да се види.

Графикон 2 приказује кретања истих показатеља и у истом периоду, али овај пут у апсолутним износима. Примјећујемо обрнуту ситуацију односно да је крива извоза далеко испод вриједности увоза за исти период. Разлог томе је врло лоша почетна база извоза у 2003. у односу на увоз. На графикону 2 такођер примјећујемо да су се криве извоза и увоза највише приближавале једна другој у првом кварталу 2006. и првом кварталу 2010. године, што је такођер узроковало и највећу покривеност увоза извозом.

Графикон 2

Графикон 3 показује ниво увоза, извоза и постотак покривености увоза у прва три мјесеца текуће и претходних пет година. Примјећујемо да постотак покривености увоза извозом у поменути интервалима овиси скоро искључиво о нивоу увоза, јер промјене унутар извоза имају мали значај на укупан обим робне размјене.

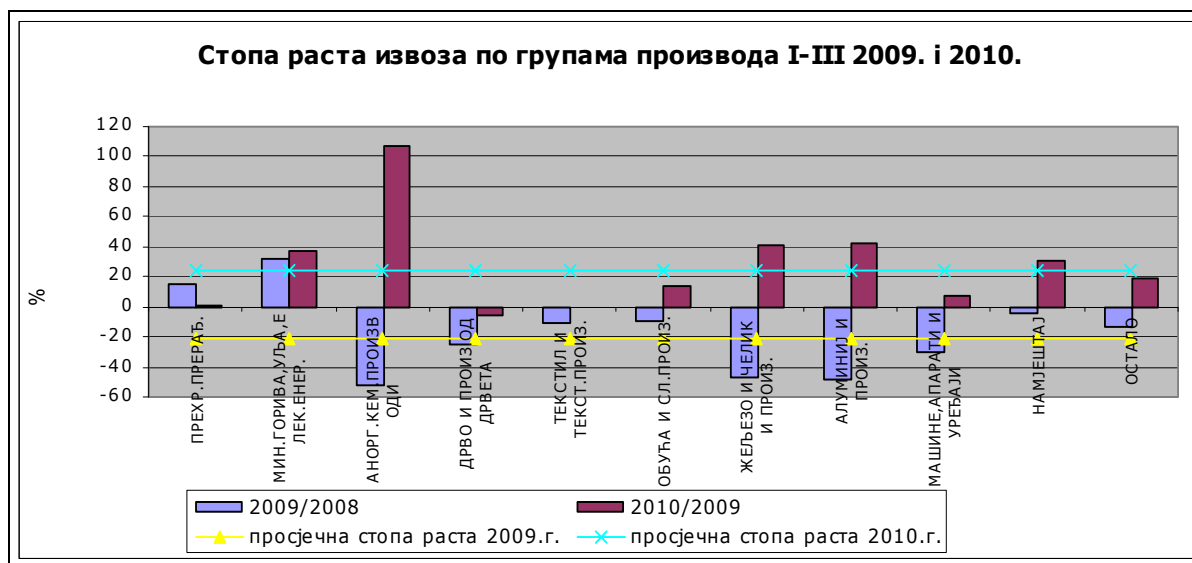
Графикон 3

I-III	2006/2005	2007/2006	2008/2007	2009/2008	2010/2009
Извоз	38,74%	26,62%	14,80%	-20,74%	23,91%
Увоз	-0,34%	41,05%	27,40%	-23,80%	-1,73%
Обим	10,44%	36,07%	23,35%	-22,88%	6,14%
Дефицит	-24,18%	57,14%	38,74%	-26,07%	-22,16%
Покривеност	39,32%	-10,27%	-9,86%	4,01%	26,07%

Табела 1.

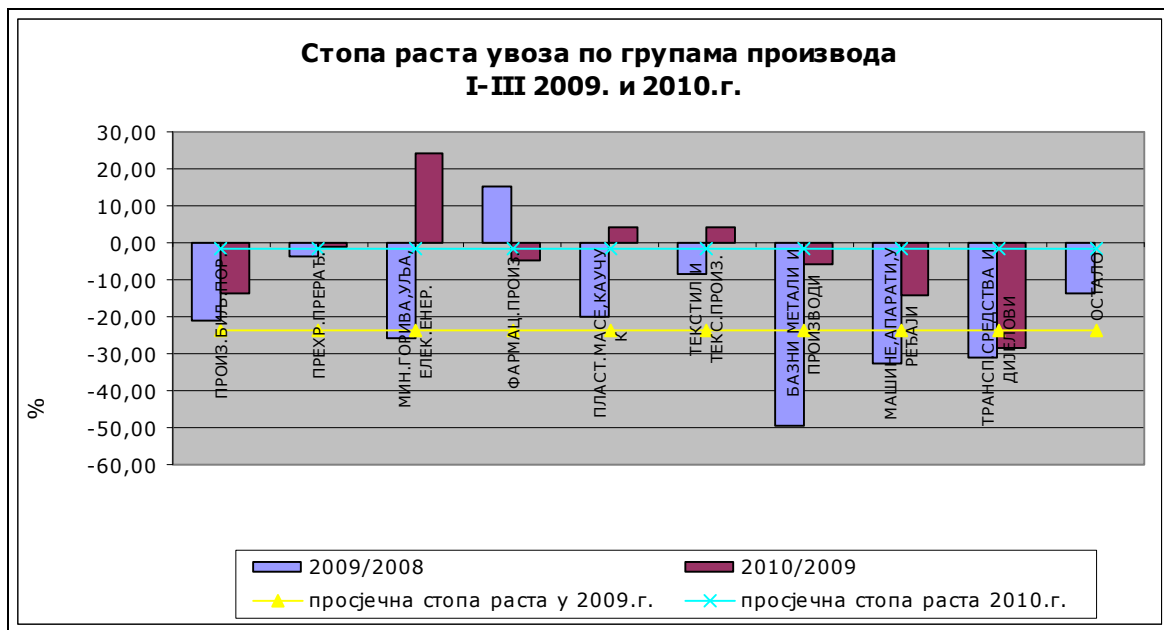
Извоз

Најзначајнији раст извоза у прва три мјесеца 2010.у односу на исти период претходне године забиљежен је унутар групе 'производи хемијских индустрија' тачније код анорганских хемијских производа (106,43%), а затим унутар групе 'базни метали' и то највише код групе 'алуминиј' 42,27% и 'жељезо и производи од жељеза' 40,62%. Ове три групе производа заједно са групом 'минерална горива, уља, електрична енергија' чине 41,06% укупног извоза БиХ. Као што видимо на графикану 4, наведене три групе су у прва три мјесеца претходне године оствариле највећи пад извоза, односно то су биле групе производа најподложније кретањима на свјетском тржишту, а самим тим и глобалној кризи.

Увоз

Раст увоза у првом кварталу 2010.у односу на исти период претходне године остварен је само код сљедећих група производа: производи минералног поријекла (24,47%), производи хемијске индустрије и сродних индустрија (2,46%), пластичне масе, гума и каучук (4,18%), текстил и текстилни производи (4,21%). Фармацеутски производи који су у првом кварталу претходне године остварили раст од 15,04%, у истом периоду ове године су остварили пад вриједности увоза од скоро 5%. Забрињавајућа је слика увоза капиталних добара односно пад вриједности увоза групе 'машине, апарати и уређаји' и у 2010. (14,08%), али и у 2009. (32,4%), као и увоз групе 'транспортна средства (у 2009. 30,99%, а у 2010. 28,2%).

Графикон 5

Док извоз прехрамбених група производа и даље биљежи благи раст, вриједност увоза истих група опада. Но, упоредимо ли вриједности извоза и увоза ових група производа (табела 2), примјећујемо да је покривеност далеко од просјечне за први квартал (55,95%), а да не говоримо о трговинском суфициту.

ГРУПА ПРОИЗВОДА	ПОКРИВЕНОСТ	УДИО У ОБИМУ РАЗМЈЕНЕ
ЖИВОТИЊЕ И ПРОИЗВОДИ ЖИВОТИЊСКОГ ПОРИЈЕКЛА	28,74%	2,53%
ПРОИЗВОДИ БИЉНОГ ПОРИЈЕКЛА	17,79%	3,64%
МАСТИ И УЉА ЖИВОТИЊСКОГ ПОРИЈЕКЛА И БИЉНОГ ПОРИЈЕКЛА	47,13%	0,73%
ПРЕХРАМБЕНЕ ПРЕРАЂЕВИНЕ	17,81%	7,81%
УКУПАН ОБИМ РАЗМЈЕНЕ I-III 2010	55,95%	100,00%

Табела 2

Умјесто закључка

У периоду јануар-март 2010. године у односу на исти период претходне године забиљежена су сљедећа кретања у робној размјени:

- извоз је порастао за 23,91% у односу на исти период прошле године
- увоз је опао за 1,73%
- дефицит се смањио за 22,16%
- покривеност се повећала и за први квартал износи 55,95%

Први квартал 2010. не носи неке велике промјене нити изненађења. Раст извоза је стихијски и само одраз дјеломичног опоравка свјетског тржишта базних метала. Смањење дефицита узроковано је примарно падом увоза услед слабљења куповне моћи становништва. Чврста и јасна извозна стратегија у условима кризе и 'нервозног' тржишта примарних сировина показала се као нужност у вођењу спољнотрговинске политике.

Реформа јавне управе, преглед, ефекти – I дио

(Аутор: Александар Ескић, макроекономиста у Одјељењу)

УВОД

У оквиру Програма "Форум за европске интеграције- ФЕИ", ACIPS-ов истраживачки тим израдио је студију под насловом "Quo vadis, управо?" о процјени оствареног напретка у провођењу реформе јавне управе у БиХ. Студија је рађена током посљедњег квартала 2009. и почетком 2010. године да би коначно била представљена 25.02.2010. године у ACIPS-овим просторијама⁹. Овим путем вам представљамо главне изводе те студије, док комплетну студију можете погледати на ACIPS-овој интернет страници.

Исходиште истраживања представљао је у том моменту посљедњи у низу кварталних извјештаја о напретку реализације Акционог плана 1 Стратегије реформе јавне управе у БиХ израђеном од стране Уреда координатора за реформу јавне управе. Оно што је била "тема за размишљање" је чињеница да је овај извјештај показивао степен реализације Акционог плана 1 од свега 37,69% иако је било предвиђено да он буде имплементиран у потпуности до тада како би се приступило изради Акционог плана 2. Ради потпуне објективизације истраживања и изношења ставова и приједлога заснованог на чињеницама (*evidence-based*) било је потребно анализирати све до тада објављене извјештаје о напретку реализације Акционог плана 1, сам документ Стратегије реформе јавне управе као и Акциони план 1, уговорне односе БиХ са Европском унијом, извјештаје свих релевантних домаћих и страних организација који су у фокусу имали реформу јавне управе у БиХ и које су на било који начин повезани са овом темом, као и обавити интервјуе са свим доступним референтним особама које су укључене у ову активност. Додатно, у фокусу овог истраживања равноправно су учествовале и активности које се односе на Фонд за реформу јавне управе; Фонд основан од стране донатора са циљем финансијске потпоре реализацији усаглашених реформских мјера. Истраживањем се настојала **утврдити расположивост три кључна фактора потребна за успјешну имплементацију Стратегије реформе јавне управе; политичка воља, знање и новац, као и начин њихове употребе**. Свакако, на крају су дате препоруке како би се унаприједило постојеће стање и убрзао процес реформе. У овом чланку ћемо се посебно фокусирати на два фактора, а то су знање и новац.

ОЦЈЕНА ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА ЈАВНЕ УПРАВЕ

У уводу су поменути међународни, али и домаћи извјештаји, који не говоре у прилог томе да се у Босни и Херцеговини добро управља друштвеним, односно јавним пословима. Намеће се неизбјежан закључак: развој Босне и Херцеговине и њен напредак у друштву савремених демократских држава, чему тежимо, захтијева рационално и одговорно управљање, а самим тим и реформу јавне управе као кључног фактора јавног управљања.

Примјера ради, јавна управа је предметом свих годишњих извјештаја Европске комисије која процјењује напредак Босне и Херцеговине. У Извјештају о напретку Босне и Херцеговине из 2008. године, поред цијелог низа позитивних помака, ипак је констатовано да су „управне структуре [су] и даље гломазне, а у неким случајевима расцјепкане и склоне дуплицирању и нејасној подјели надлежности како између институција на истом нивоу тако и вертикално између различитих нивоа власти"¹⁰. У истом Извјештају се даље наводи како је „државној служби [је] потребна професионализација, транспарентне и ефикасне процедуре запошљавања и савремен начин напредовања у служби. Неопходно је предузимати одрживе

⁹ Аутор чланка је учествовао у овом истраживању у сегменту анализе финансијског аспекта процеса реформе јавне управе.

¹⁰ Европска Комисија, „Извјештај о напретку Босне и Херцеговине у 2008. години“. Доступно на: http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/najvazniji_dokumenti/dokumenti_eu/?id=2459.

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел:+387 33 279 553, Факс:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

напоре како би се спријечило политичко уплитање и ограничила улога коју има етнички идентитет и страначка припадност у јавној управи. Управа би имала користи од модернизације процедура и процеса, као и од сарадње са другим дијеловима земље.¹¹

Крајње је забрињавајуће да се оцјене из 2008. године у готово истовјетним формулацијама појављују и у Извјештају о напретку у 2009. години. У Извјештају се наводи сљедеће:

„Међутим, управне структуре Босне и Херцеговине су и даље гломазне, а у неким случајевима расцјепкане и склоне дуплицирању и нејасној подјели надлежности како између институција на истом нивоу тако и вертикално између различитих нивоа власти.... Свеукупно гледано, било је одређеног напретка у подручју јавне управе у погледу координације и капацитета. Међутим, неопходно је интензивирати реформске напоре. Сложена и прегломазна институционална структура земље и даље отежава ефикасност. Потребна су знатна даља настојања ка стварању ефикасне, професионалне, стабилне, одговорне и транспарентне државне службе на свим нивоима власти.“¹²

Поредећи констатације из 2008. и 2009. године може се претпоставити да је сугерисање одређеног напретка вјероватно покушај охрабривања власти да истрају у реформи која баш и не напредује и ништа више од тога.

Уз овај општи, ту је и цијели низ специфичних фактора, који захтијевају континуиране реформске активности у области јавне управе. Наравно, неизбјежно је споменути глобализацију. Најшире схваћени, **глобализацијски процеси**, првенствено захваљујући **технолошким иновацијама**, убрзавају вријеме и смањују простор, проширују спектар могућности, али и доносе бројне нове изазове и опасности. Нити једна јавна управа, а нарочито управа малих и сиромашних држава, не може себи допустити луксуз неразумијевања глобализације и игнорисања технолошког напретка. Државни службеници који не владају страним језицима и не користе савремене информацијске и комуникацијске апликације најеклатантнији су примјер оних јавних управа које губе битку са напретком. На залост, чини се да босанскохерцеговачка јавна управа спада управо у ту скупину. Илустрације ради, према извјештајима агенција за државну службу на различитим управним нивоима учење страних језика и обука у раду на рачунару и даље су најтраженији видови обуке потребни нашој администрацији. Ово се дешава упркос чињеници да је примање у радни однос у јавној управи условљено познавањем страног, најчешће енглеског језика, и информатичком писменошћу. Наравно, поставља се и питање у којој мјери су курсеви учења страних језика у стању оспособити државне службенике за њихово активно кориштење.

Све политичке снаге у Босни и Херцеговини небројено су пута истакле своју спремност да државу воде **ка пуноправном чланству у Европској унији**. Овај кључни друштвени приоритет јесте и биће одређен непобитном чињеницом да Босна и Херцеговина више треба Европску унију него Европска унија Босну и Херцеговину. Стога ће Босни и Херцеговини, недвојбено, бити потребан управни апарат способан да заиста имплементира правну стечевину ЕУ - *acquis communautaire* - те испуни критеријуме из Копенхагена¹³. Овај захтјев је додатно наглашен потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању (ССП), чиме је Босна и Херцеговина ступила у свој први уговорни однос са Европском унијом. **Члан 8. ССП-а јасно доводи у везу процес придруживања и управне, тј. административне реформе у Босни и Херцеговини.**

ЧЛАН 8.

Придруживање ће се проводити постепено и биће у потпуности остварено у прелазном периоду од највише шест година.

¹¹ Ibid.

¹² Европска Комисија, „Извјештај о напретку Босне и Херцеговине у 2009. години“. Доступно на: http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/najvazniji_dokumenti/dokumenti_eu/?id=3783

¹³ Захтјеви за чланство у ЕУ које је усвојило Вијеће ЕУ.

Бања Лука: Бана Лазаревића, 78 000 Бања Лука, Тел/факс: +387 51 335 350, Е-mail: oma@uino.gov.ba
Сарајево: Ђоке Мазалића 5, 71 000 Сарајево, Тел:+387 33 279 553, Факс:+387 33 279 625, Web: www.oma.uino.gov.ba

Вијеће за стабилизацију и придруживање, које је основано у складу с чланом 115., редовно ће провјеравати, у правилу једном годишње, начин на који Босна и Херцеговина проводи овај споразум те усваја и проводи законодавне, административне, институционалне и економске реформе. Ова провјера вршиће се у духу преамбуле те у складу с опћим принципима овог споразума. Она ће на одговарајући начин узимати у обзир приоритете утврђене Европским партнерством релевантне за овај споразум и бити усклађена с механизмима утврђеним Процесом стабилизације и придруживања, нарочито са Извјештајем о напретку у Процесу стабилизације и придруживања.

Вијеће за стабилизацију и придруживање ће, на основу ове провјере, давати препоруке и може доносити одлуке. Ако се провјером уоче одређене тешкоће, оне се могу упутити механизмима за рјешавање спорова успостављеним овим споразумом.

Пуно придруживање оствариват ће се поступно. Вијеће за стабилизацију и придруживање ће, најкасније треће године од ступања на снагу овог споразума, обавити темељиту провјеру његове примјене. Вијеће за стабилизацију и придруживање ће, на основу ове провјере, процијенити напредак који је постигла Босна и Херцеговина, те може донијети одлуке којима ће се руководити у наредним фазама придруживања.

Наведена провјера неће се примјењивати на слободно кретање робе, за што је предвиђен посебан распоред у Глави IV.¹⁴

И регионални контекст намеће реформу јавне управе у Босни и Херцеговини као један од кључних друштвених приоритета. Процес либерализације визног режима за земље Западног Балкана може послужити као одлична илустрација. Наиме, када је средином прошле године Европска комисија донијела одлуку о либерализацији визног режима за Србију, Црну Гору и Македонију био је то само још један у низу сигнала да **Босна и Херцеговина заостаје за земљама регије**. Овај закључак добија даљњу потврду увидом у бројне индексе који се баве процјенама држава и њихових капацитета у појединим областима. Примјера ради, Босна и Херцеговина је на 75 мјесту Индекса хуманог развоја и најлошије је рангирана земља Западног Балкана.¹⁵ С друге стране, на листи индекса на којем је најбоље бити задњи, а ради се о „Failed States Index“, Босна и Херцеговина се налази испред свих осталих држава Западног Балкана, на 63 позицији, у друштву држава које чине категорију „У опасности“ (In danger).¹⁶ У оквиру Индекса перцепције корупције за 2009. годину¹⁷ Босна и Херцеговина је опет најлошија (99 позиција) у односу на сусједне земље.¹⁸ Такође, од свих земаља у регији, Босна и Херцеговина је најгоре прошла у индексу „Doing Business 2009“ који процјењује лакоћу пословања у 183 земље свијета.¹⁹

ИМАМО ЛИ ЗНАЊА?

У истраживању које је за циљ имало процјену капацитета за образовање и обуку у области јавне управе наводи се да „Босна и Херцеговина нема потпуно оперативан систем образовања и обуке у области јавне управе“²⁰. Као кључни проблеми наводе се:

- Неадекватан и слабо имплементиран законски оквир
- Слаб институционални оквир
- Недостатак људских ресурса
- Недостатак бюджетских фондова
- Недостатак академских програма у области јавне управе
- Овисност о међународној помоћи²¹

¹⁴ Споразум о стабилизацији и придруживању. Доступно на http://www.dei.gov.ba/bih_i_eu/ssp/doc/Default.aspx?id=743&template_id=14&pageIndex=1.

¹⁵ Развојни програм Уједињених нација (UNDP). Доступно на <http://hdr.undp.org/en/statistics/>.

¹⁶ The Failed States Index 2009. Доступно на http://www.foreignpolicy.com/articles/2009/06/22/2009_failed_states_index_interactive_map_and_rankings.

¹⁷ Индекс перцепције корупције рангира државе од оне са најмањим степеном корупције до земаља у којима је корупција најприсутнија, на основу оцјене за сваку појединачно (крећу се у распону од 10 – без корупције, до 1 – апсолутно корумпирана земља), а на основу релевантних истраживања од којих се Индекс састоји.

¹⁸ Индекс перцепције корупције 2009. http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table.

¹⁹ The World Bank Group. Доступно на <http://www.doingbusiness.org/EconomyRankings/>.

²⁰ Живановић, Мирослав. Реформа јавне управе у Босни и Херцеговини.

²¹ Ibid.

Будући да је оптерећен овим суштинским проблемима, не може се претпоставити да је систем образовања и обуке у области јавне управе у стању да идентификује и обезбједи управна знања и вјештине које су нарочито потребне у контексту реформе јавне управе. С друге стране, нити систем високог образовања, и сам оптерећен реформским захватима и недостатком капацитета, нити међународна донаторска помоћ, још увијек недовољно координирана и специјализирана, не могу отклонити ове слабости. Постоје два основна начина да се превазиђе постојеће стање; развој домаћих капацитета и `увоз` знања.

Један од постављених задатака пред агенције за државну службу/управу је да дијелом попуне ову празнину и испоруче употребљива знања уполсенима у државној служби. Анализирајући досадашњу праксу ових агенција долазимо до закључка да је примарни фокус обуке био на усвајању информатичких вјештина, енглеског језика као и многобројним обукама које су се тицале тзв. „меких„ вјештина. **Оно што је до сада изостало су управо обуке са циљем стицања специјалистичких знања и вјештина које би утицале на саму технологију рада управе и измјене постојеће праксе коју смо одлучни мијењати.**

Међутим, чак и када се ради о образовним приоритетима у управи, попут енглеског језика, евидентно је **одсуство стратешког приступа у планирању потреба за одређеним вјештинама и њиховог адекватног позиционирања.**

Исто тако, не можемо а да се не запитамо колико је потребно заправо улагати у људске ресурсе који се налазе унутар система јавне управе. Задатак свих агенција за државну службу/управу је да осигурају одређен ниво знања и вјештина првенствено државних службеника који улазе у јавну управу који, уз одређену надоградњу, буду способни да обављају послове из свог дјелокруга рада. Уколико тај први „филтер„ закаже, долазимо до тога да је потребно много улагања како би се надомјестили недостаци који се не би требали ни јављати. То доводи до изостанка излазних резултата задовољавајућег квалитета у дужем временском периоду од потребног (или дозвољеног ако узмемо у обзир постојеће стање наше земље и очекивања међународне заједнице али и грађана). Ако томе додамо и чињеницу велике флукуације државних службеника, посебно на руководећим мјестима, **имамо ситуацију хроничног недостатка потребних знања и вјештина које би систематски и континуирано доприносиле унапређењу система рада јавне управе, повећаном степену интегрисаности наше земље као и способности усвајања и спровођења основних прописа ЕУ (Acquis Communautaire)** што представља главни услов чланства у ЕУ.

Поред фактора знања и адекватног образовања, истраживање укључује и финансијски аспект у смислу достатности и начина трошења расположивих финансијских средстава потребних за спровођење реформе јавне управе. О овом фактору, као и о препорукама истраживања са циљем унапријеђења постојећег стања јавне управе, писаћемо у наредном броју билтена.

Консолидовани извјештаји

(припремиле: Александра Регоје и Мирела Кадиф)

Табела 1. (Консолидовани извјештаји: БиХ: ентитети, ЈР)

1. Консолидовани извјештај укључује:

- приходе од индиректних пореза које прикупља Управа за индиректно опорезивање на Јединствени рачун,
- трансфере са Јединственог рачуна УИО за сервисирање спољног дуга,
- трансфере са Јединственог рачуна УИО за финансирање Брчко Дистрикта, кантона, општина и Дирекција за путеве,
- приходе и расходе буџета институција Босне и Херцеговине,
- приходе и расходе буџета Федерације БиХ,
- приходе и расходе буџета Републике Српске.

Табела 2. (Прелиминарни консолидовани извјештај за БиХ)

1. Консолидовани извјештај укључује:

- Приходе и расходе буџета БиХ,
- Приходе и расходе буџета ФБиХ, кантона, општина и фондова у ФБиХ
- Приходе и расходе буџета РС, општина и фондова у РС
- Приходе и расходе буџета БД и фондова у БД

2. Недостајући подаци су процијењени

Табела 3. (Консолидовани извјештаји: кантони)

1. . Консолидовани извјештај укључује

- Приходе и расходе буџета кантона
- Приходе и расходе буџета припадајућих општина

2. Нето финансирање односи се на разлику примљених зајмова и њихове отплате.

Прелиминарни извјештај: БиХ, ентитети и ЈР, I-IV 2010.г.

	I	II	III	IV	Укупно
Текући Приходи	397,27	376,69	432,13	529,49	1735,57
Порески приходи	366,66	344,70	391,22	439,49	1542,07
Индијектни порези (и средства са ЈР)	349,58	325,06	351,17	371,14	1396,95
ПДВ	203,17	206,85	223,46	224,63	858,11
ПДВ на увозе	104,71	150,93	175,26	182,13	613,02
ПДВ обавеза према ПДВ пријавама	145,92	114,51	97,28	102,32	460,02
ПДВ према аутоматском разрезу од стане УИО	0,02	0,00	0,00	0,00	0,03
ПДВ једнократне уплате	0,24	0,20	0,04	0,04	0,52
Остало	2,11	2,38	1,88	2,45	8,83
Поврат ПДВ	-49,83	-61,17	-51,00	-62,31	-224,31
Царине	16,60	22,16	26,57	24,83	90,16
Порез на промет	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01
Акциза	106,54	76,03	77,99	94,55	355,11
увозни пр.	65,23	52,46	54,87	61,64	234,20
у земљи	41,31	23,57	23,13	32,90	120,91
Путарина	22,98	19,17	22,29	25,64	90,07
Остало	1,06	1,19	1,75	1,43	5,43
Остали поврати	-0,77	-0,35	-0,88	0,06	-1,94
Директни порези	17,08	19,64	40,05	68,35	145,12
Приходи од пореза на добит	9,35	10,81	29,17	57,57	106,91
Приходи од пореза на доходак	7,10	8,10	9,89	9,80	34,89
Остали директни порези	0,63	0,73	0,99	0,98	3,32
Доприноси	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Непорески приходи	28,47	30,06	39,89	89,84	188,26
Грантови	2,14	1,93	1,01	0,16	5,24
Расходи на обрачунској основи	443,85	360,87	522,55	472,11	1799,37
Бруто плате и накнаде трошкова запослених	106,66	109,02	120,73	118,22	454,64
Издаци за материјал и услуге	11,03	15,25	29,02	21,78	77,09
Субвенције и трансфери	102,08	93,61	178,51	147,15	521,35
Камате (домаће и стране)	2,47	3,67	11,73	5,16	23,03
Остала текућа потрошња	4,60	10,71	9,75	9,62	34,68
Капитални издаци	12,15	12,27	17,32	5,14	46,88
Остали издаци	58,29	7,40	-27,16	9,99	48,52
Трансфери са ЈР	146,77	109,33	185,74	155,60	597,44
од чега: ФБиХ/кантони, општине, Дирекција за цесте	104,84	77,11	150,31	120,50	452,77
од чега: РС/градови, општине, ЈП 'Путеви РС'	31,11	22,93	25,42	23,77	103,23
од чега: Брчко	10,81	9,30	10,00	11,34	41,45
Примљене отплате датих зајмова (нето) и капитални добици	-0,20	-0,40	-3,10	-0,56	-4,26
Свеукупни биланс	-46,58	15,82	-90,42	57,38	-63,80
Финансирање	46,58	-15,82	90,42	-57,38	63,80

Табела 1.

Прелиминарни консолидовани извјештај за БиХ, I-III 2010.г.

	Q1
Приходи	2.318,6
Порески приходи	1.185,3
Индијектни порези	985,3
Директни порези	200,0
Приходи од пореза на добит	73,0
Приходи од пореза на доходак	90,2
Остали директни порези	36,8
Доприноси	842,9
Непорески приходи	243,0
Грантови	39,1
Остали приходи	8,3
Расходи	2.544,6
Бруто плате и накнаде	729,6
Издаци за материјал и услуге	520,5
Субвенције и трансфери	1.103,6
Камате (домаће и стране)	23,0
Остала текућа потрошња	37,4
Капитални издаци	76,0
Остали издаци	58,3
Примљене отплате датих зајмова (нето) и капитални добици	-4,0
Свеукупни биланс	-226,0
Финансирање	226,0

Табела 2.

Западнохерцеговачки кантон, I-III 2010.г.

	I	II	III	Q1	I-III 2010	I-III 2009
1 Приходи (11+12+13+14)	6.131.904	5.736.966	7.932.717	19.801.587	19.801.587	21.430.945
11 Приходи од пореза	5.219.291	4.654.636	6.430.852	16.304.779	16.304.779	16.895.780
Порези на доходак и добит	928.665	871.005	2.166.438	3.966.108	3.966.108	4.757.902
Порез на имовину	176.681	225.885	191.383	593.950	593.950	891.652
Индиректни порези	4.002.605	3.432.952	3.611.984	11.047.542	11.047.542	10.853.424
Остали порези	111.340	124.793	461.046	697.180	697.180	392.802
12 Непорески приходи	882.840	1.064.335	1.445.802	3.392.977	3.392.977	4.285.854
13 Грантови	29.773	17.995	30.152	77.919	77.919	230.019
14 Остали приходи	0	0	25.912	25.912	25.912	19.292
2 Расходи (21+22)	6.238.830	8.672.309	8.475.701	23.386.840	23.386.840	25.082.708
21 Текући издаци	6.238.830	8.672.309	8.475.701	23.386.840	23.386.840	25.002.708
Бруто плате и накнаде	4.084.986	3.962.237	4.139.395	12.186.618	12.186.618	12.242.067
Издаци за материјал и услуге	921.914	858.308	967.591	2.747.812	2.747.812	3.280.765
Грантови	974.394	3.576.546	3.036.123	7.587.063	7.587.063	8.617.001
Издаци за камате и остале накнаде	55.094	56.811	58.058	169.962	169.962	112.915
Дознаке нижим потрошачким јединицама	202.443	218.407	274.534	695.384	695.384	749.960
22 Нето позајмљивање*	0	0	0	0	0	80.000
3 Нето набавка нефинан. средстава	31.008	192.662	400.947	624.617	624.617	951.099
4 Владин суфицит/дефицит (1-2-3)	-137.935	-3.128.004	-943.931	-4.209.870	-4.209.870	-4.602.862
5 Нето финансирање**	-97.136	-151.738	3.526.078	3.277.203	3.277.203	-1.157.213

Табела 3.